

Virksemið í Føroyahúsinum steðgar

Orð og mynd:
Sjúrður Skaale

Ólavur Rasmussen sigur upp

Tað var við sera stórum spenningi, at dagligi leiðarin í Føroyahúsinum, Ólavur Rasmussen, biðaði eftir at figgarlógargruppskotið varð lagt fram.

Siðani hann var settur í starvið hevur hann nevniliga økt nógv um virksemið í húsinum – har er í løtuni okkurt tiltak næstan hvønn einasta dag.

Og teir nógvu føroyingarnar í Keypmannahavn hava tikið væl undir við tí. Húsið hevur valla nakrantíð verið so væl vitjað, sum siðani nýggja leiðslan tók við.

Vónbrot

Hetta hevur sjálvandi økt um útreiðslurnar – m.a. tí at fyra fólk hava verið í starvi. Tvey fulla tíð og tvey hálva tíð.

Men Ólavur hevur alla tíðina havt ein dialog við landsstýrið, og har hevur verið undirtøka fyri at reka Føroyahúsið sum eitt virkið mentunarhús.

Ólavur hevði tí eisini vónað, at jättanin fór at vera so mikið stór, at hetta bleiv gjørligt.

Men tað gjørdist eitt stórt vónbrot: Jättanin er tann sama í nýggja uppskotinum, sum hon hevur verið undanfarn ár.

– So her er einki at gera, sigur Ólavur. Úrslitið verður, at øll tey sum arbeiða her siga upp, og virksemið fer so við og við at halda uppat.

Ikki illvilji

Ólavur leggur dent á, at hetta ikki skal skiljast sum nokkur pressión ella nakar illvilji mótvægis landsstýrinum.

– Fåa vit ikki meiri pengar, gerst ikki annað. Føroyahúsið hevur rætt og slætt ikki ráð til at hava fleiri fólk í starvi.

– Og eru eingi fólk í starvi, so ber heldur ikki til at hava tað virksemi, vit hava havt nú í eina tíð.

Kannar aðrar møguleikar

Ólavur kastar ikki alt frá sær beinanvegin, kortini.

– Eydnast tað ikki at fáa jättanina á figgarlógini hækkaða, fari eg at royna at fáa pengar til vega aðrar vegir, sigur hann.

Ólavur greiðir frá, at hann bæði ætlar at royna at fáa peningaligan stuðul frá donskum myndugleikum, og at søkja um at fáa eitt annað og betri hús frá statinum.

Men eydnast hetta ikki, sigur hann upp.

– Tað ljóðar kanska løgið at eg ætli at siga upp so skjótt eftir at eg eri settur, men tá eg søkti var tað, tí eg vildi standa fyri einum virknum, føroyskum mentunarhúsið í Keypmannahavn.

Og Føroyahúsið var ikki nakað virkið mentunarhús, tá Ólavur tók við.

– Her var steindeytt, sigur hann. Leiðslan vísti ongan vilja til at brúka húsið til annað enn eina stóra – men oftast næstan tóma – kaffistovu. Her hendi lítið uttan tað, sum fólk uttanfyri húsið tóku stig til.

Skuldi gerast livandi

Orsøkin til at Ólavur søkti starvið sum dagligur leiðari, var, at hann vildi vera við til at gera húsið til ein livandi mentanarmiðdepil

fyri Føroyingar í Danmark.

Og tað má sigast at hava eydnast í stóran mun.

Taka vit vikuna dag fyri dag, hevur hetta verið skráin hjá húsinum:

Ein sunnudag um mánaðin hevur fernisering verið, í sambandi við at ein nýggj listarframsýning er latin upp. Týsdag hevur verið stórus dagurði við føroyskum mati. Mikudag eru fólk savnað at evna lutir til ein basar, haldast skal til frama fyri húsið. Hósdag hevur verið fyrilestur um ymisk evni. Friggjadag hevur verið café við livandi tónleiki, og næstan hvørt leygarkvöld hevur verið dansur.

Umframt hetta er føroyskur skúli í húsinum, har verða bløðini Fjølir og Skeggin gjørd, og nærvarpið hevur studio har. Eisini er dansifelag, kór, bridgeskúli og talvfelag, umframt at tveir føroyskir sosialráðgevarar starvast í húsinum.

Steðgar

Feløgini fara sjálvsagt ongan veg. Tað sum steðgar verða tey fóstur, mentanarlugu tiltøkini.

Og tað vóru júst tey, Ólavur setti sær fyri at fáa upp at standa, tá hann søkti um starvið.

– Ber tað ikki til, eru fortreytirnar burtur. So er húsið ikki at nakað mentunarhús, men ein kaffistova og eitt dansihøli. Og einum tilkum húsi siggi eg litla meining í at standa fyri.

Ólavur hevur uppsagnartíð, so ein tíð gongur áðrenn hann gevst. Men hann væntar, at virksemið fánar burtur so við og við.

Ólavur Rasmussen: At standa fyri eini dansistovu havi eg ongan hug til

Mentanin er heili-vágur móti persónligum forfalli

Virksemið í Føroyahúsinum var m.a. ætlað sum ein stuðul til, sum flyta av landinum móti sínum vilja

Tá Ólavur Rasmussen 1. mars tók við sum dagligur leiðari í Føroyahúsinum eftir at hava verið sjómansprestur í London, helt hann tað vera eina bæði spennandi og týðningarmikla uppgávu, hann tók á seg.

Mentan er heilivágur

– Tá føroyingar flyta til Danmarkar uttan at vilja tað, so er neyðugt, at tað er okkurt føroyskt mentanarligt virksemi, teir kunnu taka lut í. Nakað teir hava at halda seg til, og sum er teirra egna í tí fremmenda landinum, sigur hann.

– Tí tá fólk eru í einum landi tey ikki kenna seg heima í, er altíð vani: fyri, at tey fara at kenna seg rótleys. Tey drukna tí fremmenda. Og tá er mentanin tað, sum skal halda teimum uppi.

Ólavur samanber mentanina við heilivág.

– Bæði á tí persónliga og á tí samfelagsliga støðinum er tað mentanin, sum heldur

liv í fólk. Sum forðar fyri at tey fána burtur í andaligum leti og hvørva sum persónar.

Vit kunnu ikki bara sleppa øllum

Ólavur Rasmussen heldur føroysku myndugleikarnar hava skyldu til at vísa teimum føroyingum ans, sum flyta av landinum.

– Vit hava nú í fleiri ár bara útlutt nógvav teimum trupulleikum, sum standast av arbeidssloysinum.

– Men tað ber ikki til bara at lata, sum um fólkini ikki eru har. Tey fara ikki av frium vilja, og vit mugu gera tað, vit kunnu, fyri at geva teimum møguleikan at kenna seg sum ein part av okkara samfelag og okkara mentan.

Og tað skulu vit gera bæði fyri teir einstaklingar sum fara av landinum, og fyri okkara samfelag sum heild.

– Vit eru øll partur av og umboðsmenn fyri okkara

mentan – eisini tey, sum ikki geva sær far um tað. Stuðla vit einum, stuðla vit okkum øllum.

Føroyahúsið skuldi fyrirbyrgt

Hvat hendir, tá fólk missa seg sjálvi burtur í eini fremmandari mentan, heldur Ólavur nógv óhugnalig dømi vera um – ikki minst í Keypmannahavn.

– Fólk drukna í tí fremmenda, og enda so ofta við at drukna seg í floskuni. Grønendingar koma ofta illa fyri, men vandin hóttir eisini føroyingar. Og tí haldi eg, at Føroyahúsið hevur eina týðningarmikla, fyrirbyrgjandi uppgávu.

– Ella kundi havt, rættari sagt. Tí tað kostar. Og vilja ella kunna myndugleikarnir ikki rinda tað, tað kostar at reka Føroyahúsið sum eitt livandi mentunarhús, so ber tað sjálvsagt ikki til.

Tann gamla leiðslan hevur ábyrgdina av støðuni

– Hon hevur fastlæst pengarnar í eini dýr og illa egnað hús

Tað er ikki landsstýrinum, Ólavur Rasmussen gevur ábyrgdina fyri, at tað mentanarlaga virksemið í Føroyahúsinum nú helst heldur uppat.

– Ábyrgdina hevur tann leiðslan fyri Føroyahúsið, sum sat, tá sáttmálin um at leiga verandi hús varð undirskrivaður, sigur hann.

Alt ov dýrt

Ólavur vísir á, at henda leiðsla undirskrivaði ein leigusáttmála, sum fyri tað fyrsta var alt í verðini ov dýrur.

– Vit fáa knappar 900.000 krónur frá landsstýrinum um árið. Tað átti at verið nóg mikið til at ríkið eitt virkið hús. Orsøkin til at tað ikki ber til, er, at næstan allur peningurin fer til húsaleigu.

Bundin í 10 ár

Umframt at leigan var alt ov høg, var sáttmálin undirskrivaður fyri ikki færri enn 10 ár.

– Vit eru bundin til at rinda hesa ovurhonds húsaleiga heilt fram til ár 2003.

Liggja illa fyri

Hevði so talan av illum verið um ein góð hús, hevdu hesi mistøk kanska verið til at liva við – men tað er alt annað.

– Húsinu liggja tætt uppat privatum íbúðum. Tað merkir, at tey mugu steingjast tíðliga – eisini vikuskiftisskuldini. Og hvørja ferð okkurt tiltak skal vera, mugu vit biðja bæði politiið og grannarnar um loyvi fyrst.

– Fólkini sum skrivaðu undir, hava einki av

hesum kannað áðrenn. Tað er heilt ótrúligt.

Onnur hús

Eitt, sum Ólavur Rasmussen heldur átti at verið kannað áðrenn ein so dýrur sáttmáli var undirskrivaður, er møguleikin fyri at fáa eitt hús bilga frá danska statinum.

– Nú havi eg sjálvur gjørt eitt sindur við at kanna um tað ber til – og tað eru góðir møguleikar fyri tí.

– Tí leggi eg ábyrgdina fyri, at royndirnar at skapa eitt livandi Føroyahús helst mugu steðga, á áður-nevndu leiðslu. Hon hevur rætt og slætt fastlæst allar pengarnar hjá okkum í eini hús, sum eru illa egnað til endamálið og harafturat eru alt ov dýr.